

Artsenijhof

*Inventarisatie van de planten in
de medicinale kruidentuin van
het Beatrixpark te Amsterdam*

een uitgave van de:

VERENIGING VRIENDEN VAN HET BEATRIXPARK

Podiphyllum hexan drum vak 17

Allium fistulosum vak 43

Morus nigra vak 22 & 51

Artemisia dracunculus vak 47

Cimicifuga racemosa vak 51

Atropa belladonna vak 30

Inleiding

De Artsenijhof in het Amsterdamse Beatrixpark is een bijzondere kruidentuin, aangelegd voor de Floriade van 1972 en ingericht met kruiden die geacht worden allerlei aandoeningen te genezen, te verlichten of te voorkomen. De hof bestaat uit drie delen, elk met een eigen karakter, omgeven door een hoge taxushaag en met elkaar verbonden door bogen met begroeid sierhekwerk. De 71 plantvakken in de drie compartimenten zijn merendeels omzoomd door lage haagjes van buxus.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw was deze kruidentuin geheel verwilderd geraakt, toen de gemeentelijke budgetten ontoereikend waren om het arbeidsintensieve onderhoud nog langer te bekostigen. De sterkste plantensoorten overwoekerden alle vakken en de originele inrichting was nauwelijks meer terug te vinden. Bovendien waren sinds 1972 de bomen en heesters in en naast de hof zover uitgegroeid dat er veel te veel schaduw in de hof kwam. Binnen het gemeentelijke parkenbeheer gingen al stemmen op om alle beplanting uit de hof te verwijderen en er een kinderspeelplaats van te maken, toen de vereniging Vrienden van het Beatrixpark met het voorstel kwam dat de gemeente voor renovatie van de hof zou zorgen en dat de vereniging vrijwilligers zou leveren die wekelijks het onderhoud zouden gaan behartigen. Dat voorstel werd aanvaard.

In het voorjaar van 2000 rooide Groenvoorzieningen de verwilderde beplanting in het noordelijke deel van de hof en in het begin van de zomer werden de lege vakken van nieuwe plantjes voorzien. Tegelijkertijd ging een groep van circa 10 vrijwilligers m/v van start met het wekelijkse wieden, schoffelen, harken, gieten, enz. Al snel bleek dat lang niet alle ingeplante kruiden het eerste jaar zouden overleven. Maar ook constateerden de vrijwilligers, dat in de beide nog niet aangepakte delen van de Artsenijhof nog heel wat bijzondere kruiden terug te vinden waren. Dus verhuisden vele daarvan tijdelijk naar de noordelijke plantvakken.

De herinrichting van de beide andere delen vond plaats in de periode 2003-2005, waarbij opnieuw geen gebruik kon worden gemaakt van het oorspronkelijke Floriade-ontwerp: dat was (en is nog steeds) onvindbaar in de gemeentelijke archieven. In het intussen op gang gekomen periodieke overleg tussen Groenvoorzieningen en de Vrienden werden werkafspraken gemaakt over de nieuwe beplanting van deze delen. De door de vrijwillig(st)ers ingediende planning vormt de basis van de huidige opzet. Sinds 2007 ontvangt de vereniging een (bescheiden) subsidie van het stadsdeel. Daarmee werd het mogelijk het vrijwilligerswerk te laten coachen door een stafid van de Hortus van de VU en aldus de kwaliteit van inrichting en onderhoud te bevorderen.

De beplantingsopzet van de hof verandert elk jaar een beetje en is dus na een aantal jaren heel anders geworden. Dat impliceert, dat onze eerste uitgave van dit Groene Boekje (2007) als gids voor de hof nu eigenlijk niet meer bruikbaar is. Tijd dus voor een nieuw inventarisatie! In de flap van dit boekje is een uitklapbare plattegrond met genummerde vakken opgenomen, zodat in één oogopslag de locatie van de diverse planten te vinden is. Naast de Nederlandse namen zijn de Latijnse namen en die van de betreffende plantenfamilie vermeld. In het tweede (gekleurde) deel van dit boekje treft u een alfabetische lijst aan met een beknopte omschrijving van de geneeskrachtige werking van de kruiden.

Wij rekenen erop dat deze nieuwe inventarisatie nu weer jaren mee kan.

Amsterdam, juli 2012

Vereniging Vrienden van het Beatrixpark

Vak 1

Mansoor	<i>Asarum europaeum</i>	Pijpbloemfam./Aristolochiaceae
Braakwortelspirea	<i>Gillemia trifoliata</i>	Rozenfam./Rosaceae
Driekleurig viooltje	<i>Viola tricolor</i>	Viooltjesfam./Violaceae

Vak 2

Gewone salomonszegel	<i>Polygonatum multiflorum</i>	Aspergefam./Asparagaceae
Ballonklokje	<i>Platycodon grandiflorum</i>	Klokjesfam./Campanulaceae
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	Beukenfam./Fagaceae

Vak 3

Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>	Sleutelbloemfam./Primulaceae
Wilde akelei	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Kweeper	<i>Cydonia oblonga</i>	Rozenfam./Rosaceae

Vak 4

Zilverkaars	<i>Cimicifuga racemosa</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Daslook	<i>Allium ursinum</i>	Lookfam./Alliaceae
Oost-indische kers	<i>Tropaeolum majus</i>	Klimkersfam./Tropaeolaceae

Vak 5

Kerstroos	<i>Helleborus niger</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Christoffelkruid	<i>Actaea spicata</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>	Sleutelbloemfam./Primulaceae
Mispel	<i>Mespilus germanicus</i>	Rozenfam./Rosaceae

Vak 6

Echte lampionplant	<i>Physalis alkekengi</i>	Nachtschadefam./Solanaceae
Maarts viooltje	<i>Viola odorata</i>	Viooltjesfam./Violaceae

Vak 7

Fraaie vrouwenmantel	<i>Alchemilla mollis</i>	Rozenfam./Rosaceae
Gewone jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>	Cypresfam./Cupressaceae

Vak 8

Rode zonnehoed	<i>Echinacea purpurea</i>	Compositienfam./Asteraceae
----------------	---------------------------	----------------------------

Vak 9

Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Gebroken hartje	<i>Dicentra formosa</i>	Papaverfam./Papaveraceae

Vak 10

Kardoen	<i>Cynara cardunculus</i>	Compositienfam./Asteraceae
Polei	<i>Mentha pulegium</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae

Vak 11

Monnikskap	<i>Aconitum carmichaelii 'Aendsii'</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Bergamotplant	<i>Monarda didyma 'Gardenview Scarlet'</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae

Vak 12

Hysop	<i>Hyssopus officinalis</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Vuurwerkplant	<i>Dictamnus albus purp.</i>	Wijnruitfam./Rutaceae

Vak 13

Stinkend nieskruid	<i>Helleborus foetidus</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>	Maagdenpalmfam./Apocynaceae
Cyclamen	<i>Cyclamen hederifolium</i>	Sleutelbloemfam./Primulaceae
Rode Kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>	Kornoeljefam./Cornaceae

Vak 14

Gevlekte ooievaarsbek	<i>Geranium maculatum</i>	Ooievaarsbekfam./Geraniaceae
Lupine <i>Lupinus nootkatensis</i>	Vlinderbloemenfam./Fabaceae	

Vak 15

Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoïdes</i>	Klokjesfam./Campanulaceae
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>	Maagdenpalmfam./Apocynaceae
Boswilg	<i>Salix caprea</i>	Wilgenfam./Salicaceae

Vak 16

Akeleiruit	<i>Thalictrum aquilegifolium</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Gevlekte scheerling	<i>Conium maculatum</i>	Schermbloemfam./Apiaceae
Bergsteentijm	<i>Calamintha nepeta</i>	
Ruige weegbree	<i>Plantago media var. media</i>	Weegbreefam./Plantaginaceae
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>	Streepvarenfam./Aspleniaceae
Jan op de preekstoel	<i>Arisaema triphyllum</i>	Aronskelkfam./Araceae

Vak 17

Virginische ereprijs (roze cultuurvariëteit)	<i>Veronicastrum virginicum</i>	Helmkruidfam./Scrophulariaceae
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>	Streepvarenfam./Aspleniaceae
Bosanemoon	<i>Anemone nemorosa</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Voetblad	<i>Podophyllum hexandrum</i>	Berberisfam./Berberidaceae
Blauwe monnikskap	<i>Aconitum napellus</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Verfbrem	<i>Genista tinctoria</i>	Vlinderbloemfam./Fabiaceae
Wegedoorn	<i>Rhamnus catharticus</i>	Wegedoornfam./Rhamnaceae
Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>	Weegbreefam./Plantaginaceae
Gevlekte aronskelk	<i>Arum italicum</i>	Aronskelkfam./Araceae
Gewone brunel	<i>Prunella vulgaris</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Muskuskruid	<i>Adoxa moschata</i>	Helmkruidfam./Scrophulariaceae

Vak 18

Kastanjebladige rodgersia	<i>Rodgersia aesculifolia</i>	Steenbreekfam./Saxifragaceae
Fraaie vrouwenmantel	<i>Alchemilla mollis</i>	Rozenfam./Rosaceae
Acanthus	<i>Acanthus balcanicus</i>	Acanthaceae
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>	Berkenfam./Betulaceae

Vak 19

Bosanemoon	<i>Anemone nemorosa</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Gevlekt longkruid	<i>Pulmonaria officinalis</i>	Ruwbladigen/Boraginaceae
Mierikswortel	<i>Armoracia rusticana</i>	Kruisbloemfam./Brassicaceae
Gewone smeerwortel	<i>Symphytum officinale</i>	Ruwbladigen/Boraginaceae

Vak 19/20

Zachte naaldvaren	<i>Polystichum setiferum</i>	Niervarenfam./Dryopteridaceae
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	Weegbreefam./Plantaginaceae

Vak 20

Knikkend nagelkruid	<i>Geum rivale</i>	Rozenfam./Rosaceae
Lelietje-van-dalen	<i>Convallaria majalis</i>	Aspergefam./Asparagaceae
Nachtschone	<i>Mirabilis jalapa</i>	Nyctaginaceae

Vak 21

Egelantier	<i>Rosa rubiginosa</i>	Rozenfam./Rosaceae
Scharlei	<i>Salvia sclarea</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Zijdeplant	<i>Asclepias syriacus</i>	Maagdenpalmfam./Apocynaceae
Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>	Helmkruidfam./Scrophulariaceae
Moederkruid	<i>Tanacetum parthenium</i>	Compositiefam./Asteraceae

Vak 22

Grote engelwortel	<i>Angelica archangelica</i>	Schermbloemfam./Apiaceae
Slangenkruid	<i>Echium vulgare</i>	Ruwbladigen/Boraginaceae
Citroengele honingklaver	<i>Melilotus officinalis</i>	Vlinderbloemenfam./Fabaceae
Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>	Hertshooifam./Hypericaceae

Vak 23

Koningskaars	<i>Verbascum thapsus</i>	Helmkruidfam./Scrophulariaceae
Zwarte moerbeï	<i>Morus nigra</i>	Moerbeïenfam./Moraceae

Vak 24

Mariadistel	<i>Silybum marianum</i>	Compositiefam./Asteraceae
Kruiptijm	<i>Thymus praecox</i>	Lipbloemenfam./Lamiaceae
Echte guldenroede	<i>Solidago virgaurea</i>	Compositiefam./Asteraceae

Vak 25

Blauwe knoop	<i>Succisa pratensis</i>	Kamperfoeliefam./Caprifoliaceae
Gevekt longkruid	<i>Pulmonaria officinalis</i>	Ruwbladigen/Boraginaceae
Longkruid	<i>Pulmonaria angustifolia</i>	Ruwbladigen/Boraginaceae
Roos	<i>Rosa complicata</i>	Rozenfam./Rosaceae
Tripmadam	<i>Sedum rupestre</i> (oud: <i>S. reflexum</i>)	Vetplantenfam./Crassulaceae

Vak 26

Elfenbloem	<i>Epimedium rubra</i>	Berberisfam./Berberidaceae
Gewone salomonszegel	<i>Polygonatum multiflorum</i>	Aspergefam./Asparagaceae
Moerasspirea	<i>Filipendula ulmaria</i>	Rozenfam./Rosaceae
Gehoornde klaverzuring	<i>Oxalis corniculata</i>	Klaverzuringfam./Oxalidaceae
Augurkenboompje	<i>Decaisnea fargesii</i>	Augurkenstruikfam./Lardizabalaceae

Vak 27

Virginische Ereprijs	<i>Veronicastrum virginianum</i>	Helmkruidfam./Scrophulariaceae
Zachte naaldvaren	<i>Polystichum setiferum</i>	Niervarenfam./Dryopteridaceae

Vak 28

Egelantier	<i>Rosa rubiginosa</i>	Rozenfam./Rosaceae
Kattestaart	<i>Lythrum salicaria</i>	Kattestaartfam./Lythraceae
Spitslobbige vrouwenmantel	<i>Alchemilla vulgaris</i>	Rozenfam./Rosaceae
Vijg	<i>Ficus carica</i>	Moerbeïenfam./Moraceae

Vak 29

Zwarte bes
 Muskuskaasjeskruid
 Wilde bertram
 Damastbloem
 Griekse alant

Ribes nigrum
Malva moschata
Achillea ptarmica
Hesperis matronalis
Inula helenium

Ribesfam./Grossulariaceae
 Kaasjeskruidfam./Malvaceae
 Composietenfam./Asteraceae
 Kruisbloemfam./Brassicaceae
 Composietenfam./Asteraceae

Gillenya trifoliata vak 1*Primula elatior* vak 3*Actaea spicata* vak 5*Echinacea purpurea* vak 8*Dictamnus albus purp.* vak 12*Cyclamen hederifolium* vak 13*Thalictrum aquilegifolium* vak 16*Podophyllum hexan drum* vak 17*Armoracia rusticana* vak 19*Epimedium rubra* vak 26*Polystichum setiferum* vak 27*Rosa rubiginosa* vak 28

Vak 30

Wolfskers	<i>Atropa belladonna</i>	Nachtschadefam./Solanaceae
Voetblad	<i>Podophyllum peltatum</i>	Berberisfam./Berberidaceae
Zonnekroon	<i>Silphium perfoliatum</i>	Compositiefam./Asteraceae

Vak 31

Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>	Klokjesfam./Campanulaceae
Karmozijnbes	<i>Phytolacca americana</i>	Westerse Karmozijnbesfam./Phytolaccaceae
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	Compositiefam./Asteraceae

Vak 32

Blauwe monnikskap	<i>Aconitum napellus</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Roomse kervel	<i>Myrrhis odorata</i>	Schermbloemfam./Apiaceae
Kalmoes	<i>Acorus calamus</i>	Kalmoesfam./Acoraceae
Bosanemoon	<i>Anemone nemorosa</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae

Vak 33

Daslook	<i>Allium ursinum</i>	Lookfam./Alliaceae
Laurierkers	<i>Prunus laurocerasus</i>	Rozenfam./Rosaceae
Fijnspar	<i>Picea abies</i>	Dennenfam./Pinaceae

Vak 34

Eikvaren	<i>Polypodium vulgare</i>	Eikvarenfam./Polypodiaceae
Kerstroos	<i>Helleborus niger</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>	Maagdenpalmfam./Apocynaceae
Mannetjesvaren	<i>Dryopteris filix-mas</i>	Niervarenfam./Dryopteridaceae
Pijpbloem	<i>Aristolochia clematitis</i>	Pijpbloemfam./Aristolochiaceae
Damastbloem	<i>Hesperis matronalis</i>	Kruisbloemfam./Brassicaceae
Zijdeplant	<i>Asclepias syriacus</i>	Maagdenpalmfam./Apocynaceae
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>	Herfsttijloosfam./Colchicaceae
Heemst	<i>Althaea officinalis</i>	Kaasjeskruidfam./Malvaceae
Kruisbladige wolfsmelk	<i>Euphorbia lathyris</i>	Wolfsmelkfam./Euphorbiaceae
Zwarte den	<i>Pinus nigra</i>	Dennenfam./Pinaceae
Kruipend zenegroen	<i>Ajuga reptans</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae

Vak 35

Betonie	<i>Stachys officinalis</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Lelietje-van-dalen	<i>Convallaria majalis</i>	Leliefam./Liliaceae
Kruipend zenegroen	<i>Ajuga reptans</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Kleine kaardebol	<i>Dipsacus pilosus</i>	Kamperfoeliefam./Caprifoliaceae
Zwarte moerbe	<i>Morus nigra</i>	Moerbeifam./Moraceae
Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>	Rozenfam./Rosaceae

Vak 36

Eikvaren	<i>Polypodium vulgare</i>	Eikvarenfam./Polypodiaceae
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>	Herfsttijloosfam./Colchicaceae
Fijnspar	<i>Picea abies</i>	Dennenfam./Pinaceae

Vak 37

Zwarte nieswortel	<i>Veratrum nigrum</i>	Leliefam./Liliaceae
Nandina	<i>Nandina domestica</i>	Berberisfam./Berberidaceae
Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>	Ooievaarsbekfam./Geraniaceae
Okkernoot	<i>Juglans regia</i>	Okkernootfam./Juglandaceae

Vak 38

Grote engelwortel	<i>Angelica archangelica</i>	Schermbloemfam./Apiaceae
Echte tijm	<i>Thymus vulgaris</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Wollige munt	<i>Mentha x rotundifolia</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Gewone boompioen	<i>Paeonia suffruticosa</i>	Paeoniaceae

Vak 39

Russische rabarber	<i>Rheum palmatum</i>	Duizendknoopfam./Polygonaceae
--------------------	-----------------------	-------------------------------

Vak 40

Berendruif	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	Heifam./Ericaceae
Roestbladig alpenroosje	<i>Rhododendron ferrugineum</i>	Heifam./Ericaceae
Eenbes	<i>Paris quadrifolia</i>	Eenbesfam./Melanthiaceae
Hertsmunt	<i>Mentha longifolia</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Dropplant	<i>Agastache foeniculum</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Lavas (maggiplant)	<i>Levisticum officinale</i>	Schermbloemenfam./Apiaceae
Virginische toverhazelaar	<i>Hamamelis virginiana</i>	Toverhazelaarsfam./Hamamelidaceae
Kleinbladige linde	<i>Tilia cordata</i>	Kaasjeskruidfam./ Malvaceae

Vak 41

Grote kaardebol	<i>Dipsacus fullonum</i>	Kamperfoeliefam./Caprifoliaceae
Nandina	<i>Nandina domestica</i>	Berberisfam./Berberidaceae
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>	Herfsttijloosfam./Colchicaceae
Kruidvlier	<i>Sambucus ebulus</i>	Muskuskruidfam./Adoxaceae
Voetblad	<i>Podophyllum peltatum</i>	Berberisfam./Berberidaceae
Pluimes	<i>Fraxinus ornus</i>	Olijffam./Oleaceae
Hartgespan	<i>Leonurus cardiaca</i>	Lipbloemfam./ Lamiaceae

Vak 42

Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>	Sleutelbloemfam./Primulaceae
Venkel	<i>Foeniculum vulgare</i>	Schermbloemfam./Apiaceae
Tormentil	<i>Potentilla erecta</i>	Rozenfam./Rosaceae
Baptisia	<i>Baptisia australis</i>	Vlinderbloemfam./Fabaceae
IJzerhard	<i>Verbena officinalis</i>	IJzerhardfam./Verbenaceae
Meekrap	<i>Rubia tinctorum</i>	Sterbladigenfam./ Rubiaceae
Kardinaalsmuts	<i>Euonymus europaeus</i>	Kardinaalsmutsfam./ Celastraceae

Vak 43

Pijplook	<i>Allium fistulosum</i>	Lookfam./Alliaceae
Bieslook	<i>Allium schoenoprasum</i>	Lookfam./Alliaceae
Betonie	<i>Stachys officinalis</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae
Westerse bijvoet	<i>Artemisia ludoviciana</i>	Composietenfam./Asteraceae
Echte valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>	Kamperfoeliefam./Caprifoliaceae

Vak 44

Wolfsmelk	<i>Euphorbia characias</i>	Wolfsmelkfam./Euphorbiaceae
Spijklavendel	<i>Lavandula angustifolia</i>	Lipbloemfam./ Lamiaceae
Echte gamander	<i>Teucrium chamaedrys</i>	
Wildemanskruid	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Kattendoorn	<i>Ononis spinosa</i>	Vlinderbloemfam./Fabaceae
Penningkruid	<i>Lysimachia nummularia</i>	Sleutelbloemfam./Primulaceae
Zeepekruid	<i>Saponaria officinalis</i>	Anjerfam./Caryophyllaceae
Apothekersroos	<i>Rosa gallica "Officinalis"</i>	Rozenfam./Rosaceae
Bernagie	<i>Borago officinalis</i>	Ruwbladigen / Boraginaceae

Vak 45

Akeleiruit
Gele gentiaan
Jakobsadder
Kruipend zenegroen
Blauwe knoop
Zwarte engbloem
Breedbladige wespenorchis
Asperge
Witte nieswortel

Thalictrum aquilegifolium
Gentiana lutea
Polemonium caeruleum
Ajuga reptans
Succisa pratensis
Vincetoxicum nigrum
Epipactis helleborine
Asparagus officinalis
Veratrum album

Ranonkelfam./Ranunculaceae
Gentiaanfam./Gentianaceae
Vlambloemfam./Polemoniaceae
Lipbloemfam./Lamiaceae
Kamperfoeliefam./Caprifoliaceae
Maagdenpalmfam./Apocynaceae
Orchideeënfam./Orchidaceae
Aspergefam./Asparagaceae
Leliefam./Liliaceae

Vak 46

Bonenkruid
Gewone boompioen
Beemdkroon
Grote pimpernel
Liatris
Rode melde

Satureja montana
Paeonia suffruticosa
Knautia arvensis
Sanguisorba officinalis
Liatris spicata
Atriplex hortensis var. *rubra*

Lipbloemfam./Lamiaceae
Paeoniaceae
Kamperfoeliefam./Caprifoliaceae
Rozenfam./Rosaceae
Compositiefam./Asteraceae
Amarantenfam./Amaranthaceae

Vak 47

Meekrap
Citroenkruid
Bergamotplant
Wilde akelei
Zoethout
Dragon

Rubia tinctorum
Artemisia abrotanum
Monarda didyma 'Gardenview Scarlet'
Aquilegia vulgaris
Glycyrrhiza glabra
Artemisia dracunculus

Sterbladigenfam./Rubiaceae
Compositiefam./Asteraceae
Lipbloemfam./Lamiaceae
Ranonkelfam./Ranunculaceae
Vlinderbloemfam./Fabaceae
Compositiefam./Asteraceae

Vijver

Wilde gagele
Gele lis
Grote kattenstaart
Dotterbloem
Watermunt
Wolfspoot

Myrica gale
Iris pseudocoris
Lythrum salicaria
Caltha palustris
Mentha aquatica
Lycopus europaeus

Gagelfam./Myricaceae
Lissenfam./Iridaceae
Kattestaartfam./Lythraceae
Ranonkelfam./Ranunculaceae
Lipbloemfam./Lamiaceae
Lipbloemfam./Lamiaceae

Paeonia suffruticosa vak 46

Rhododendron ferrugineum vak 40

Veratrum nigrum vak 37

Podophyllum peltatum vak 30

Phytolacca americana vak 31

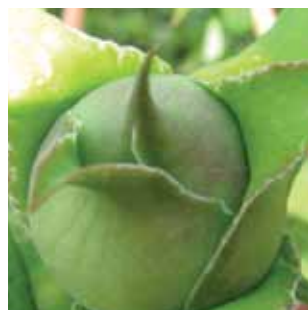
Aristolochia clematitis vak 34

Hesperis matronalis vak 34

Asclepias syriacus vak 34

Paeonia suffruticosa vak 38

Arctostaphylos uva-ursi vak 40

Allium fistulosum vak 43

Pulsatilla vulgaris vak 44

Borago officinalis vak 44

Polemonium caeruleum vak 45

Sanguisorba officinalis vak 46

Vak 48

Lievrouwewedstro	<i>Galium odoratum</i>	Sterbladigenfam./Rubiaceae
Framboos	<i>Rubus idaeus</i>	Rozenfam./Rosaceae
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	Brandnetelfam./Urticaceae
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	Beukenfam./Fagaceae

Vak 49

Groot hoefblad	<i>Petasites hybridus</i>	Compositienfam./Asteraceae
----------------	---------------------------	----------------------------

Vak 50

Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>	Maagdenpalmfam./Apocynaceae
Gewone salomonszegel	<i>Polygonatum multiflorum</i>	Aspergefam./Asparagaceae
Zwarte toorts	<i>Verbascum nigrum</i>	Helmkruidfam./Scrophulariaceae

Vak 51

Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	Muskuskruiddfam./Adoxaceae
Zilverkaars	<i>Cimicifuga racemosa</i>	Ranonkelfam./Ranunculaceae
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>	Koningsvarenfam./Osmundaceae

Vak 52

Aardpeer	<i>Helianthus tuberosus</i>	Compositienfam./Asteraceae
Absint-alsem	<i>Artemisia absinthium</i>	Compositienfam./Asteraceae
Purper leverkruid	<i>Eupatorium purpureum</i>	Compositienfam./Asteraceae

Vak 53

Wilde cichorei	<i>Cichorium intybus</i>	Compositienfam./Asteraceae
Middelste Teunisbloem	<i>Oenothera biennis</i>	Teunisbloemfam./Onagraceae
Akkerhoningklaver (citroengele)	<i>Melilotus officinalis</i>	Vlinderbloemfam./Fabaceae
Moederkruid	<i>Tanacetum parthenium</i>	Compositienfam./Asteraceae
Sint-Janskruid	<i>Hypericum perforatum</i>	Hertshooifam./Hypericaceae
Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>	Rozenfam./Rosaceae
Witte dovenetel	<i>Lamium album</i>	Lipbloemfam./Lamiaceae

Vak 54

Witte paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Zeeboomfam./Sapindaceae
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	Compositienfam./Asteraceae

Vak 55

Vijg	<i>Ficus carica</i>	Moerbeienfam./Moraceae
Dagkoekoeksbloem	<i>Silene dioica</i>	Anjerfamilie/Caryophyllaceae
Maarts viooltje	<i>Viola odorata</i>	Viooltjesfam./Violaceae
Mahoniestruik	<i>Mahonia aquifolium</i>	Berberisfam./Berberidaceae

Vak 56

Gaspeldoorn	<i>Ulex europaeus</i>	Vlinderbloemfam./Fabaceae
Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>	Papaverfam./Papaveraceae
Groot kaasjeskruid	<i>Malva sylvestris</i>	Kaasjeskruidfam./Malvaceae
Blauwe bosbes	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Heifam./Ericaceae

Vak 57

Gewone eikvaren	<i>Polypodium vulgare</i>	Eikvarenfam./Polypodiaceae
Elfenbloem	<i>Epimedium rubra</i>	Berberisfam./Berberidaceae
Witte paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Zeeboomfam./Sapindaceae
Witte nieswortel	<i>Veratrum album</i>	Lelifam./Liliaceae

Vak 58

Lievrouwewedstro
Geitenbaard
Bosandoorn
Lelietje-van-dalen
Herfsttijloos
Gewone beuk

Galium odoratum
ArunCUS dioicus
Stachys sylvatica
Convallaria majalis
Colchicum autumnale
Fagus sylvatica

Sterbladigenfam./Rubiaceae
Rozenfam./Rosaceae
Lipbloemfam./Labiataeae
Aspergefam./Asparagaceae
Herfsttijloosfam./C olchicaceae
Beukenfam./Fagaceae

Vak 59

Japanse anemoon
Witte Nieswortel
Gewone duivenkervel
Knolspirea
Citroenmelisse
Lievrouwewedstro
Zilverschoon

Anemone x hybrida
Veratrum album
Fumaria officinalis
Filipendula vulgaris
Melissa officinalis
Galium odoratum
Potentilla anserina

Lelifam./Liliaceae
Papaverfam./Papaveraceae
Rozenfam./Rosaceae
Lipbloemfam./Lamiaceae
Sterbladigenfam./Rubiaceae
Rozenfam./Rosaceae

Vak 60

Hartbladzonnebloem

Doronicum pardalianches

Composietenfam./Asteraceae

Vak 61

Sleedoorn
Herfsttijloos

Prunus spinosa
Colchicum autumnale

Rozenfam./Rosaceae
Herfsttijloosfam./Colchicaceae

Vak 62

Bleekgele hennepnetel
Guichelheil

Galeopsis segetum
Anagallis arvensis

Lipbloemfam./Lamiaceae
Sleutelbloemfam./Primulaceae

Vak 63

Muizendoorn

Ruscus aculeatus

Muizendoornfam./Ruscaceae

Vak 64

Nieskruid
Mispel

Helleborus argutifolius (oud: *H. corsicus*)
Mespilus germanica

Ranonkelfam./Ranunculaceae
Rozenfam./Rosaceae

Vak 65

Vlas / Lijnzaad

Linum usitatissimum

Vlasfam. / Linaceae

Vak 66

Gewone agrimonie

Agrimonia eupatoria

Rozenfam./Rosaceae

Vak 67

Grote kattenstaart
Alruin
Heelblaadjes

Lythrum salicaria
Mandragora officinarum
Pulicaria dysenterica

Kattestaartfam./Lythraceae
Nachtschadefam./Solanaceae
Composietenfam./Asteraceae

Vak 68

Wilde marjolein
Boerenwormkruid
Adderwortel
Kweepeer

Origanum vulgare
Tanacetum vulgare
Persicaria bistorta
Cydonia oblonga

Lipbloemfam./Lamiaceae
Composietenfam./Asteraceae
Duizendknoopfam./Polygonaceae
Rozenfam./Rosaceae

Vak 69

Zevenblad
 Hemelsleutel
 Griekse alant
 Bergsteentijm
 Vetkruid
 Amandel

Aegopodium podagraria
Sedum telephium
Inula helenium
Calamintha nepeta
Sedum spectabile
Prunus dulcis

Schermbloemfam./Apiaceae
 Vetplantenfam./Crassulaceae
 Compositiefam./Asteraceae
 Vetplantenfam./Crassulaceae
 Rozenfam./Rosaceae

Vak 70

Wijnruit
 Florentijnse Lis
 Zwarte toorts
 Knolzijdeplant
 Rozemarijn

Ruta graveolens
Iris germanica
Verbascum nigrum
Asclepias tuberosa
Rosmarinus officinalis

Wijnruitfam./Rutaceae
 Lissenfam./Iridaceae
 Helmkruidfam./Scrophulariaceae
 Maagdenpalmf./Apocynaceae
 Lipbloemfam./Lamiaceae

Vak 71

Echte salie
 Verfbrem
 Cistroos

Salvia officinalis
Genista tinctoria
Cistus laurifolius

Lipbloemfam./Lamiaceae
 Vlinderbloemfam./Fabaceae
 Zonneroosjesfam./Cistaceae

Vak 72

Pioen
 Maarts viooltje
 Kleine maagdenpalm
 Wilde akelei
 Eindagsbloem

Paeonia officinalis
Viola odorata
Vinca minor
Aquilegia vulgaris
Tradescantia virginiana

Rozenfam./Rosaceae
 Viooltjesfam./Violaceae
 Maagdenpalmfam./Apocynaceae
 Ranonkelfam./Ranunculaceae
 Commelinafam./Commelinaceae

Vak 73

Acanthus
 Geitenbaard
 Dwergmispel

Acanthus balcanicus
Aruncus dioicus
Cotoneaster salicifolia

Acanthaceae
 Rozenfam./Rosaceae
 Rozenfam./Rosaceae

Ruta graveolens vak 70

Chelidonium majus vak 56

Ficus carica vak 55

Galium odoratum vak 48

Verbascum nigrum vak 50

Ulex europaeus vak 56

Malva sylvestris vak 56

Doronicum pardalianches vak 60

Anagallis arvensis vak 62

Agrimonia eupatoria vak 66

Mandragora officinarum vak 67

Persicaria bistorta vak 68

Iris germanica vak 70

Asclepias tuberosa vak 70

Cistus laurifolius vak 71

Dicentra formosa vak 9

Fumaria officinalis vak 59

Cosmos sulphureus vak 61

Polemonium caeruleum vak 45

Arisaema triphyllum vak 16

Datura stramonium vak 39

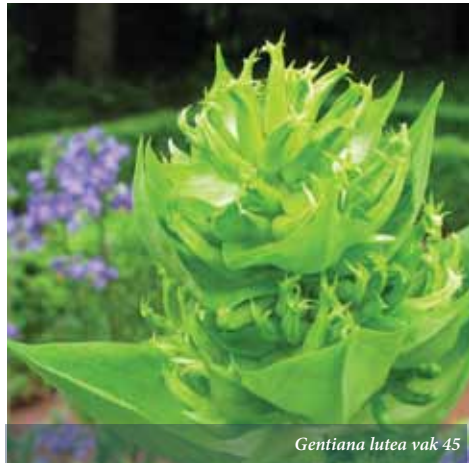
Paris quadrifolia vak 40

Cydonia oblonga vak 68

Passiflora caerulea (bogen)

Gentiana lutea vak 45

Cynara cardunculus vak 10

Rosa complicata vak 25

Een bijzonder element in het park is de fraaie medicinale kruidentuin: de Artsenijhof. Sinds het jaar 2000 worden de planten in de hof onderhouden door een groep enthousiaste vrijwillig(st)ers. Deze vrijwilligers werken van medio maart tot begin november elke dinsdag van 10.00 tot 12.30 uur en elke woensdag van 19.00 uur tot het (te) donker wordt.

Er is altijd een tekort aan vrijwillig(st)ers. Wie belangstelling heeft voor dit vrijwilligerswerk, kan tijdens de genoemde uren in de hof gewoon binenstappen. Natuurlijk kunt u ook de website van de Vereniging aanklikken, waar u meer informatie kunt vinden. Daar staan ook de gegevens vermeld van de contactpersonen van het vrijwilligerswerk

De medicinale werking van de planten in de Artsenijhof

In onze beschrijving van de medicinale werking van de ruim 250 verschillende plantensoorten in de hof volgen wij voor een belangrijk deel de tekst, die de bioloog drs. Michel Koper bij zijn inventarisatie van de Artsenijhof in 1992 heeft gebruikt. Diens inventarisatie bevatte ook een lijst met planten, waarvan geen geneeskrachtige werking bekend is, maar die bijv. worden gebruikt als kleurstof. Een afzonderlijk hoofdstuk is ingeruimd voor de bomen, heesters en struiken in de hof.

Naast de Nederlandse naam is de Latijnse naam vermeld, alsmede de vaknummers waar de plant kan worden gevonden en een zeer korte omschrijving van z'n medicinale werking, zoals wij die hebben gevonden in de geraadpleegde literatuur*. De in de Artsenijhof geplaatste bordjes bevatten meestal dezelfde informatie. Niet is aangegeven welk deel van de plant een heilzame werking heeft, evenmin in welke hoeveelheid en in welke vorm (bijv. als thee, als tinctuur, als kompres, etc.) deze werking geacht wordt op te treden. Daarvoor verwijzen wij naar de geraadpleegde boeken en naar www.medicinalekruiden.nl.

Wij wijzen erop dat er meerdere planten in de hof staan, die ook bij vluchtige aanraking (zeer) giftig of zelfs levensgevaarlijk kunnen zijn, zoals de Wolfskers, de Doornappel, de Gevlekte Scheerling en de blauwe Monnikskap. Diverse kruiden hebben bij onoordeelkundig gebruik neveneffecten, waardoor het "middel erger dan de kwaal" wordt. Andere planten, zoals de Hondspeterselie en de Russische Rabarber worden vaak verward met resp. de gewone Peterselie en de gewone Rabarber; als ze gegeten worden, leidt dat meestal tot pijnlijke maag- en/of darmklachten.

De hieronder opgenomen alfabetische lijst en de in de hof geplaatste bordjes zijn niet bedoeld voor medische toepassing. Elke plant, op welke wijze dan ook gebruikt, inwendig of uitwendig, kan allergische of zelfs vergiftigingsreacties veroorzaken. Het is niet toegestaan de in de Hof aanwezige planten of delen daarvan te plukken of uit te graven. Hoewel de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht is genomen bij de samenstelling van deze lijst, kan niet de garantie worden gegeven dat de vermelde medicinale werking altijd overeenkomt met de werkelijkheid.

Het is mogelijk dat planten in de loop van de tijd zijn verwijderd of verplaatst, waardoor in bepaalde vakken andere planten zijn komen te staan dan in dit boekje vermeld.

De samenstellers en uitgevers van dit boekje aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van het gebruik van planten die in deze lijst voorkomen.

Amsterdam, augustus 2012

*Vereniging Vrienden van het Beatrixpark,
de vrijwillig(st)ers van de Artsenijhof*

*Geraadpleegde literatuur

- Braem Theo: "Onze geneeskruiden", De Sikkel, Antwerpen 1956
- Koper Michel: "De Artsenijhof, een planteninventarisatie", gem. Amsterdam, 1992
- Stary FR. en Jirasek. V: "Geneeskruiden", Omega Boek Productions, Amsterdam 1976
- Vermeulen Nico: "Kruidencyclopedie", Rebo Productions B.V., Lisse 1998
- Zieger Rolf: "Het grote Bruna geneeskrachtige kruidenboek", Bruna & Zn, Utrecht 1981
- Nederlands Openluchtmuseum: "Geneeskrachtige kruiden in de kruidentuin van het Ned. Openluchtmuseum", Arnhem, 2005

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Aardpeer	Helianthus tuberosus	52	laxerend, tegen koorts (?)
Absinth-alsem	Artemisia absinthium	52	tegen galstoornissen en maagproblemen
Acanthus	Acanthus balcanicus	19, 73	helpt bij brandwonden, voetjicht, verzwikkingen
Adderwortel	Polygonum bistorta	68	bloedstelpend; goed voor mond, tanden; tegen koorts
Agrimonie (gewone)	Agrimonia eupatoria	66	goed voor mond, maag, div. organen
Akelei (wilde)	Aquilegia vulgaris	3, 47, 72	goed voor lever; tegen geelzucht; ontsmettend
Akkerhoningklaver (citroengele)	Melilotus officinalis	22, 53	goed voor luchtwegen; tegen ontstekingen en reuma
Alant (Griekse)	Inula helenium	29, 69	bloedzuiverend; goed voor luchtwegen, huid en maag
Alpenroosje (roestbladig)	Rhododendron ferrugineum	40	vocht-afdrijvend, tegen nier- en blaasaandoeningen
Alruin (giftig)	Mandragora officinarum	67	purgerend, pijnstillend, slaapverwekkend
Apothekersroos	Rosa gallica 'Officinalis'	44	ontsteking remmend, rustgevend, diarree en keelpijn
Aronskelk (gevekte) (zeer giftig)	Arum maculatum	18, 33	chronische bronchitis, ontsteking slijmvliezen, verkoudheid en heesheid
Asperge	Asparagus officinalis	45	goed voor luchtwegen en nieren; tegen aambeien
Ballonklokje	Platycodon grandiflorum	2	slijm oplozend; ontsmet tend; tegen hoest
Baptisia	Baptisia australis	42	ontsteking remmend; ontsmettend; koorts verlagend
Beemdkroon	Knautia arvensis	46	tegen long- en huidkwalen
Berendruif	Arctostaphylos uva-ursi	40	tegen blaas- en nierontstekingen
Bergamotplant	Monarda didyma "Gardenview Scarlet"	47,11	wondkruid; rustgevend; tegen verkoudheid /hoest
Berg(steen)tijm	Calamintha nepeta	16, 69	tegen menstruatie- en maag krampen, opmonterend
Bernagie (Komkommerkruid)	Borago officinalis	44	tegen reuma en roodvonk; goed voor nieren
Bertram (wilde)	Achillea ptarmica	29	tegen kiespijn

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Betonie	Stachys officinalis	35, 43	ademhaling, tegen diarree en maag- en darmcatarre
Bevernel (kleine)	Pimpinella saxifraga	41	tegen verkoudheid, heesheid en keelpijn
Bieslook	Allium schoenoprasum	43	goed voor spijsvertering
Bijenkorfje (gewone Brunel)	Prunella vulgaris	17	tegen bloedend tandvlees; wondmiddel, ontsmettend
Bijvoet	Artemisia vulgaris	54	eetlust opwekkend, goed voor spijsvertering, tegen malaria
Bijvoet (westerse)	Artemisia ludoviciana	43	tegen diarree
Blauwe knoop	Succisa pratensis	25,45	zuiverend, laxerend; tegen hoest en vastzittend slijm
Blauwe monnikskap (zeer giftig)	Aconitum napellus	10, 17,18	tegen ischias en jicht, pijn lijke hoest en zenuwpijnen
Boerenwormkruid	Tanacetum vulgare	68	menstruatie, tegen wormen
Bolderik	Agrostemma githago	42	tegen gastritis (homeopath.)
Boompioen (gewone)	Paeonia suffruticosa	38, 46	tegen Alzheimer, eczeem en koortsige ontstekingen
Bonenkruid (Berg-)	Saturea montana	46	bevordert spijsvertering; tegen diarree
Bosandoorn	Stachys silvatica	58	wondkruid; samentrekkend; ontsmettend
Bosanemoon (giftig)	Anemone nemerosa	17, 19, 58	tegen reuma
Bosbes (blauwe)	Vaccinium myrtillus	56	ontsmet urinewegen; tegen blaasontsteking en nier- stenen
Bosrank	Clematis vitalba	bogen noord- middenvak	tegen zweren, reuma en en migraine
Braakwortelspirea	Gillenia trifoliata	1	slijm losmakend, laxerend, braakverwekkend
Brandnetel (grote)	Urtica dioica	48	urinedrijvend, tegen reuma, jicht, roos en haaruitval
Brunel (gewone) (Bijenkorfje)	Prunella vulgaris	17	wondmiddel; ontsmettend; tegen bloedend tandvlees
Buxus (Palomboompje) (giftig)	Buxus sempervirens	haagjes rond binnenvakken	koortsonderdrukkend, bloedzuiverend, tegen malaria en reuma
Christoffelkruid (zeer giftig)	Actaea spicata	5	tegen menstruatiepijnen

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Cichorei (wilde)	Cichorium intybus	53	eetlustopwekkend, tegen lever- en galkwalen
Cistroos	Cistus laurifolius	71	slijmoplossend; tegen slijmvlies-ontstekingen, diarree en dysenterie
Citroenkruid	Artemisia abrotanum	47	eetlustopwekkend, tegen koorts, antiseptisch (insecten werend)
Citroenmelisse	Melissa officinalis	59	revitaliserend, kalmerend, tegen nerveuze krampen
Cyclaam (giftig)	Cyclamen hederifolium	13	tegen jicht, migraine, zenuw- en menstratiepijn
Damastbloem	Hesperis matronalis	29, 34	vitamine C houdend, tegen scheurbuik
Daslook	Allium ursinum	4, 33	bloeddrukverlagend, goed voor maag en darmen
Dotterbloem	Caltha palustris	vijvertje	tegen kinkhoest en uitslag
Dovenetel (witte)	Lamium album	53	bloedzuiverend, slaap bevorderend, kalmerend
Dragon	Artemisia dracunculus	47	eetlust opwekkend; tegen indigestie en ingewands wormen
Driekleurig viooltje	Viola tricolor	1	tegen eczeem, dauwworm en bronchitis
Dropplant	Agastache foeniculum	40	zweet-bevorderend; verzacht geïrriteerde en verstopte luchtwegen
Duivenkervel	Fumaria officinalis	59	stimuleert gal en lever, bloedzuiverend
Eenbes (zeer giftig)	Paris quadrifolia	40	tegen aangezichtspijn, zenuwhoofdpijn en (chron.) ontsteking luchtwegen
Eendagsbloem	Tradescantia virginiana	72	bloedstelpend
Egelantier	Rosa rubiginosa	21, 28	ontsteking remmend, tegen keelpijn en diarree
Eikvaren (gewone)	Polypodium vulgare	34, 36, 58	tegen hoest, heesheid, bronchitis en astma
Elfenbloem	Epimedium rubra	26, 57	lust-opwekkend; tegen impotentie en frigiditeit
Engbloem (zwarte) (giftig)	Vincetoxicum nigrum	45	urine-drijvend, braak verwekkend
Engelwortel (grote)	Angelica archangelica	22, 38	desinfecterend, urinedrijvend, krampwerend
Framboos	Rubus idaeus	48	wondreinigend, tegen keelpijn en koorts

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Gamander (echte)	Teucrium chamaedrys	44	bevordert spijsvertering, reinigend, tegen uitslag, bronchitis, jicht en reuma
Gaspeldoorn	Ulex europaeus	56	(Bach) maakt optimistisch
Gentiaan (gele)	Gentiana lutea	45	compenseert maagzuur- en galproductie, bevordert eetlust en spijsvertering
Gebroken hartje	Dicentra formosa	9	versterkend; urine-drijvend; tegen syfiliszweren en maagslijmvliesontsteking
Gevlekte Scheerling (zeer giftig)	Conium maculatum	16	kalmerend; tegen astma, hoest en zenuwpijnen
Groot hoefblad	Petasites hybridus	49	wondhelend, ontsmettend, pijnstillend, krampwerend, eetlustopwekkend
Guichelheil	Anagallis arvensis	62	goed voor nier, blaas, lever en gal; tegen huidkwalen
Guldenroede (echte)	Solidago virgaurea	24	stimuleert nieren; bloed zuiverend; tegen reuma
Hartbladzonnebloem (Ook: Voorjaars- Z)	Doronicum pardalianches	60	tegen duizelingen
Hartgespan	Leonurus cardiaca	41	tegen opvliegers en nerveuze hartkloppingen
Heelblaadjes	Pulicaria dysenterica	67	tegen diarree
Heemst (echte)	Althaea officinalis	34	verzacht en geneest ontstekingen (tandvlees, maag en darmen)
Hemelsleutel (giftig)	Sedum telephium	69	wondkruid; verbetert nier functie; tegen brandwonden ontstekingen en aambeien
Hennepnetel (bleekgele)	Galeopsis segetum	62	slijmoplossend; tegen longemfyseem, stof longen en pijnlijk hoesten
Herfsttijloos (zeer giftig)	Colchicum autumnale	34, 36, 58	tegen jicht en reuma
Hertsmunt	Mentha longifolia	40	tegen misselijkheid, buik griep, diarree, maagzweren spastische darmen, koliek
Hop	Humulus lupulus	boog zuid- vak Z	bevordert spijsvertering en slaap; tegen spanningen
Hysop	Hyssopus officinalis	12	bevordert spijsvertering; opwekkend; reinigend
Jacobs ladder	Polemonium caeruleum	45	tegen epilepsie, syfilis, hondsdolheid, dysenterie

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Jan op de Preekstoel (giftig)	Arisaema triphyllum	16	tegen heesheid en ontste kingen van amandelen en neusslijmvlies
(Grote) Kaardenbol	Dipsacus fullonum	41	tegen oogkwalen en tbc; pijn bestrijdend bij reuma, jicht, e.d.
Kaasjeskruid (groot)	Malva sylvestris	56	verzachtend; tegen hoest, keelontsteking, bronchitis, astma, emfyseem
Kalmoes	Acorus calamus	32	tegen hoest, griep en tbc
Kamperfoelie (bessen giftig)	Lonicera periclymenum	boog mid- denvak Z	ontsmettend, kalmerend, slijmoplossend
Kardoen	Cynara cardunculus	10	bevordert spijsvertering
Karmozijnbes	Phytolacca americana	31	tegen Pfeiffer, artritis, schurft, eczeem, psoriasis
Kastanjebladige Rodgersia	Rodgersia aesculifolia	18	tegen artritis, chron. Maag-catarre en bronchitis, dysenterie
Kattendoorn	Ononis spinosa	44	urine-drijvend; tegen nierziekten, reuma en jicht
Kattenstaart (Grote)	Lythrum salicaria	28, 67, vijvertje	tegen maag- en darmcatarre maagbloedingen en diarree
Kerstroos (giftig)	Helleborus niger	5, 34	braakverwekkend, vocht afdrijvend, bacterie- en schimmeldodend
Klaverzuring (gehoornde)	Oxalis corniculata	26	urine-drijvend; vitamine C houdend; tegen scheurbuik
Kleine maagdenpalm (giftig)	Vinca minor	13, 15, 34, 50, 72/73	vaatverwijdend; tegen leukemie en hoofdpijn
Knolspirea	Filipendula vulgaris	59	tegen aambeien en epilepsie
Knopig helmkruid	Scrophularia nodosa	21	reinigend; tegen psoriasis, eczeem, acne en ontstoken lymfeklieren
Koekoeksbloem (Dag-)	Silene dioica	55	tegen constipatie
Koninginnekruid	Eupatorium cannabinum	31	versterkend, bloedreinigend tegen waterzucht en opgezwollen benen
Koningskaars	Verbascum thapsus	23	bacterie-dodend; tegen keel ontstekingen; goed voor maag, darmen en nieren
Koningsvaren	Osmunda regalis	51	tegen diarree, geelzucht, koliek, miltproblemen en longaandoeningen

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Kruidvlir	Sambucus ebulus	41	vochtafdrijvend, laxerend; tegen waterzucht en reuma
Kruiptijm	Thymus praecox	24	stimuleert spijsvertering; tegen indigestie, diarree en winderigheid; ontsmettend
Lampionplant (echte)	Physalis alkekengi	6	tegen geelzucht, blaas- en nierproblemen; bij artritis vochtafdrijvend
Laurierkers	Prunus laurocerasus	33	pijnstillend; tegen reuma, jicht, astma, darmstoornis
Lavas (Maggiplant)	Levisticum officinale	40	vochtafdrijvend; eetlust en urineren bevorderend; tegen winderigheid
Lavendel (Spijk-)	Lavendula angustifolia	44	kalmerend; bevordert slaap
Lelietje-van-dalen (zeer giftig)	Convallaria majalis	20, 35, 58	tegen hartzwakte en hartwaterzucht
Liatriis	Liatris spicata	46	stimulerend
Lievrouwewedstro	Galium odoratum	58, 59	rustgevend; tegen darmkrampen, trombose en spataderen
Lijnzaad (ook: Vlas)	Linum usitatissimum	65	laxerend; tegen keel- en mondontstekingen
Lis (Florentijnse)	Iris germanica 'Florentina'	70	slijm oploosend; goed voor gal en milt; tegen hoest en diarree
Lis (gele)	Iris pseudacorus	vijvertje	purgeer- en braakmiddel
Longkruid (gevekt)	Pulmonaria angustifolia + Pulmonaria officinalis	19 19, 25	slijm oploosend; verzacht ontstoken slijmvlies
Lupine (giftig)	Lupinus nootkatensis	14	huid verzachtend; tegen abscessen, eczeem en wormen
Maarts viooltje	Viola odorata	6, 55, 73	slijm oploosend, tegen keelpijn en koorts
Mahoniestruik	Mahonia aquifolium	55	samentrekkend; tegen maagslijmvlies-ontsteking, diarree, en ook psoriasis
Mannetjesvaren	Dryopteris filix-mas	34	tegen (lint)wormen
Mansoor (giftig)	Asarum europaeum	1	laxerend; tegen migraine
Mariadistel	Silybum marianum	24	stimuleert lever; tegen galstenen en depressies
Meekrap	Rubia tinctorum	42	laxerend; urine-drijvend; ontsmettend

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Melde (rode)	Atriplex hortensis	47	bloedzuiverend; tegen var. Rubra lever- en longkwalen
Mierik(wortel)	Armoracia rusticana	19	ontstopt luchtwegen; infectie-remmend
Moederkruid	Tanacetum parthenium	21, 53	weeën opwekkend; tegen migraine
Moerasspirea	Filipendula ulmaria	26	pijnstillend (reuma en ischias); koortsverlagend
Muizendoorn	Ruscus aculeatus	63	ondersteunt bloedcirculatie; tegen constipatie
Munt (wollige)	Mentha x rotundifolia	38	tegen ontstoken tandvlees
Muskuskaasjeskruid	Malva moschata	29	tegen hoest, bronchitis astma, emfyseem
Nachtschone	Mirabilis jalapa	20	purgeermiddel; wondhelend urinedrijvend
Nagelkruid (geel)	Geum urbanum	35, 53	tegen vaginale bloedingen, tandvleesontstekingen, dysenterie, diarree, koorts
Nagelkruid (knikkend)	Geum rivale	20	pijnstillend (bij kiespijn); ontsmettend; tegen diarree
Nandina	Nandina domestica	37, 41	tegen kinkhoest
Nieskruid (giftig)	Helleborus argutifolius (oud: H. lividus ssp.corsicus)	64	irriteert slijmvliezen; vocht afdrijvend; wormdrijvend; braak verwekkend
Nieswortel (witte) (zeer giftig)	Veratrum album	45	bloeddruk verlagend; tegen neerslachtigheid, bronchitis zenuwpijnen, ischias
Nieswortel (zwarte) (zeer giftig)	Veratrum nigrum	37	(zie witte Nieswortel)
Oktoberkaars (ook: Zilverkaars)	Cimicifuga racemosa	4, 51	tegen menstruatie- en overgangsklachten
Ooievaarsbek (gevlekte)	Geranium maculatum	14	wondkruid: samentrekkend; tegen diarree, dysenterie, hevige menstruatie en inwendige bloedingen
Oost-Indische kers	Tropaeolum majus	4	wondkruid; weerstand verhogend, bacterie dodend
Passiebloem	Passiflora caerulea	boog noord vak N	krampwerend; tegen slapeloosheid, nervositeit, Parkinson
Penningkruid	Lysimachia nummularia	44	wondkruid; tegen inwendige bloedingen en hoest
Pijpbloem	Aristolochia clematitis	34	wondkruid; ontsmettend

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Pijplook	Allium fistulosum	43	goed voor spijsvertering; cholesterol verlagend; tegen verkoudheid + griep
Pimpernel (grote)	Sanguisorba officinalis	46	bloedstelpend; tegen diarree, keelontstekingen en spataderen
Pioen (Boeren-)	Paeonia officinalis	72	weeën opwekkend
Polei	Mentha pulegium	10	goed voor spijsvertering; kramp opheffend; tegen indigestie en menstruatiepijnen
Purper Leverkruid	Eupatorium purpureum	52	vochtafdrijvend; tegen nierstenen, jicht en reuma; stimulerend
Robertskruid	Geranium robertianum	37	wondkruid: samentrekkend; tegen diarree, dysenterie, inwendige bloedingen hevige menstruatie
Roomse kervel	Myrrhis odorata	32	versterkend; laxerend; tegen bloedarmoede en hoest
Roos	Rosa gallica "Complicata"	25	ontsteking remmend; rustgevend; tegen diarree en keelpijn
Rozemarijn	Rosmarinus officinalis	70	antiseptisch; urine drijvend; versterkt zenuwgestel; tegen lage bloeddruk
Ruit (kleine) (giftig)	Thalictrum minus	45	tegen geelzucht en epilepsie
Russische rabarber (niet eetbaar)	Rheum palmatum	39	laxerend; tegen ontstekingen maag- en darmslijmvlies
Salie (echte)	Salvia officinalis	71	rustgevend; ontsmettend; bevordert spijsvertering; tegen kramp, transpiratieën gasvorming
Salomonszegel (veelbloemige) (bessen zeer giftig)	Polygonatum multiflorum	2, 26, 50	vochtafdrijvend; helpt bij bloeduitstortingen, reuma, jicht en aambeien
Scharlei	Salvia sclarea	21	tegen keelontsteking en tandvleesproblemen
Schisandra	Schisandra chinensis	boog noordvak - Z	energie-verhogend; tegen hoest, diarree, hartkloppingen, geheugenverlies
Sint-Janskruid	Hypericum perforatum	22, 53	ontstekingwerend; tegen (winter) depressies
Slangenkruid	Echium vulgare	22	ontsmettend
Sleutelbloem (gulden)	Primula veris	42	rustgevend; tegen bronchitis, artritis en migraine
Sleutelbloem (slanke)	Primula elatior	3, 5	(zie bij echte Sleutelbloem)

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Smeerwortel (gewone)	Symphytum officinale	19	wondkruid; tegen spier- en peesontsteking-en, aambeien spataderen en kneuzingen
Stinkende gouwe	Chelidonium majus	56	tegen wratten en storingen van maag, gal en darmen
Stinkend nieskruid (zeer giftig)	Helleborus foetidus	13	bacterie- en schimmel- werend, wormendrijvend, nies- en braakwekkend
Taxus (Venijnboom) (giftig)	Taxus baccata	om alle vakken	in verwerkte vorm: kanker
Teunisbloem (middelste)	Oenothera biennis	53	tegen hoge bloeddruk, eczeem, artritis, hormonale stoornissen, brandwonden
Tijm (echte)	Thymus vulgaris	38	stimuleert spijsvertering; ontsmettend; tegen diarree
Tongvaren	Asplenium scolopendrium	16	tegen diarree en dysenterie
Tormentil	Potentilla erecta	42	ontsmettend; tegen mond-, keel-, maag- en darm-ontstekingen en diarree
Toverhazelaar (Virginische)	Hamamelis virginiana	40	wondkruid; samentrekkend, ontsmettend; tegen keelpijn spataderen en aambeien
Tripmadam	Sedum reflexum	25	tegen huidontstekingen en aambeien
Valeriaan (echte)	Valeriana officinalis	43	rustgevend; tegen slapeloosheid, nervositeit en angsten
Veldsalie	Salvia pratensis	9	ontsmettend; rustgevend; (van oudsher) tegen alle kwalen
Venkel	Foeniculum vulgare	42	tegen winderigheid, maag- en darmkrampen, obstipa tie, hoest en bronchitis
Verfbrem (giftig)	Genista tinctoria	17, 71	bloedreinigend; vochtafdrijvend (<i>kleurstof</i>)
Vetkruid	Sedum spectabile	69	stimuleert bloed-doorstroming; tegen zwerende wonden
Vingerhoedskruid (giftig)	Digitalis purpurea	17	urinedrijvend; tegen hartkwalen en zweren
Virginische ereprijs (rose cultuurvar.:)	Veronicastrum virginianum - virginicum	17, 27	stimuleert leverfunctie, tegen maagstoornissen
Vlas (ook: lijnzaad)	Linum usitatissimum	65	laxerend; tegen keel- en mondontstekingen
Voetblad (giftig)	Podophyllum peltatum	17, 30, 41	purgeermiddel; tegen ingewandswormen
Voorjaarszonnebloem (ook Hartblad- Z)	Doronicum pardalianches	60	tegen duizelingen

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Vrouwenmantel (fraaie)	Alchemilla mollis	7, 18	reinigend; bloedstelpend; stopt diarree
Vrouwenmantel (spitslobbige)	Alchemilla vulgaris	28	reinigend; bloedstelpend; tegen menstruatiepijnen
Vuurwerkplant	Dictamnus albus	12	stimuleert spijsvertering; reguleert menstruatie; tegen maag- en darmklachten
Watermunt	Mentha aquatica	vijvertje	bevordert spijsvertering; stimuleert galproductie; verlicht krampen
Weegbree (ruige)	Plantago media var. media	16	bacteriedodend; tegen hoest oorsteking, insectenbeten en schaafwonden
Weegbree (smalbladige)	Plantago lanceolata	19	(zie breedbladige W.)
Wijnruit (bij aanraken: fotochemische reactie van de huid)	Ruta graveolens	70	kalmerend; krampwerend; eetlust opwekkend
Wildemanskruid	Pulsatilla vulgaris	44	tegen menstruatie-, maag- en darmklachten, migraine en (postnatale) depressies
Wolfskers (zeer giftig)	Atropa belladonna	30	kramp-opheffend; tegen astmatische bronchitis en maagzweren
Wolfsmelk (zeer giftig)	Euphorbia characias	44	(homeopath.) tegen diarree, maagkrampen, huidirritatie
Wolfsmelk (kruisbladige) (zeer giftig)	Euphorbia lathyrus	34	(homeopath.) tegen diarree, maagkrampen, huidirritatie en slijmvlies-irritatie
Wolfspoot	Lycopus europaeus	vijvertje	tegen hyperactieve schildklier en bijverschijnselen
Ijzerhard	Verbena officinalis	42	bevordert spijsvertering; tegen maagklachten en diarree
Zeepekruid (giftig)	Saponaria officinalis	44	bloedzuiverend; laxerend; tegen psoriasis en roos
Zenengroen (kruipend)	Ajuga reptans	34/35, 45	wondhelend; tegen zenuwpijnen
Zevenblad	Aegopodium podagraria	69	tegen ischias en jicht
Zijdeplant	Asclepias syriaca	21	tegen astma en pleuritis
Zilverkaars	Cimicifuga racemosa	4, 51	tegen menstruatie- en overgangsklachten
Zilverschoon	Potentilla anserina	59	tegen menstruatiepijnen + (maag- en darm) krampen
Zoethout	Glycyrrhiza glabra	47	medicinale zoetstof; slijm oplossend; tegen hoest
Zonnehoed (rode)	Echinacea purpurea	8	pijnstillend; infectie-werend; bloedzuiverend; weerstand verhogend

Zo - Zw

ALFABETISCHE INVENTARISATIE MEDICINALE PLANTEN IN DE ARTSENIJHOF

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Zonnekroon	<i>Silphium perfoliatum</i>	30	urinedrijvend; tegen longontsteking en malaria
Zwarte bes	<i>Ribes nigrum</i>	29	zweet- en urine-drijvend; opwekkend
Zwarte toorts	<i>Verbascum nigrum</i>	50, 70	bacteriedodend; ontsteking remmend; tegen maag-, darm- en nierkwalen

Am - Si

BOMEN, HEESTERS EN STRUIKEN IN DE ARTSENIJHOF

Amandel	<i>Prunus dulcis</i>	3, 69	laxerend; goed voor huid; tegen (zenuw) hoest
Beuk (gewone)	<i>Fagus sylvatica</i>	58	urine-drijvend; tegen nierstenen en nierfalen
Boswilg	<i>Salix caprea</i>	15	pijnstillend; ontsteking remmend; koortsverlagend tegen diarree en reuma
Den (zwarte)	<i>Pinus nigra</i>	34	tegen reuma en bronchitis
Dwergmispel	<i>Cotoneaster balcanicus</i>	73	
Fijnspar	<i>Picea abies</i>	33, 36	ontspannend; tegen ontstekingen van de luchtwegen
Gagel (wilde)	<i>Myrica gale</i>	vijvertje	tegen diarree, vlooien- en motwerend
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>	18	
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i> "Pyramidalis"	7	vochtdrijvend; verlicht reumatische pijnen
Kardinaalsmuts (giftig)	<i>Euonymus europaeus</i>	43	laxerend; hart versterkend; tegen hoofdluis
Kornoelje (rode)	<i>Cornus sanguineum</i>	13	koorts regulerend
Kweepeer	<i>Cydonia oblonga</i>	68	verzachtend voor huid en keel- en mondslimvlies
Linde (kleinbladig)	<i>Tilia cordata</i>	40	zweet- en urinedrijvend; tegen verkoudheid + koorts
Mispel	<i>Mespilus germanicus</i>	5, 64	tegen darmontsteking en constipatie
Moerbeï (zwarte)	<i>Morus nigra</i>	22, 35	licht laxerend; tegen oorsuizingen, desinfecterend
Paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>	54, 57	versterkt bloedvaten; tegen aambeien en spataderen
Pluim-es	<i>Fraxinus ornus</i>	41	vochtdrijvend; activeert nieren
Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>	61	laxerend

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	MEDISCHE WERKING
Virginische toverhazelaar	Hamamelis virginiana	39	samentrekkend; ontsmettend; tegen keelontsteking, aambeien en spataderen
Vijgeboom	Ficus carica	28, 55	mild laxerend; verzachtend voor maag, keel + slokdarm
Vlier (gewone)	Sambucus nigra	51	zweet bevorderend, weerstand verhogend
Walnoot	Juglans regia	37	schimmelwerend; tegen ontstekingen en eczeem
Wegedoorn	Rhamnus catharticus	17	
Zomereik	Quercus robur	2, 48	tegen mond- en keelontstekingen + diarree

MEDICINALE ZWERFPLANTEN

Do - Ze

In de Arsenijhof staat een aantal eenjarigen; deze zijn niet in de inventarislijst opgenomen, omdat ze niet steeds op dezelfde plaats worden gezaaid. Dit geldt ook voor de zgn. "zwerfplanten", die zelf hun eigen plaats in de hof kiezen. Bij deze beide categorieën gaat het vooral om de volgende planten:

Doornappel (zeer giftig)	Datura stramonium	39 ?	pijnstillend, tegen astma, kramphoest en Parkinson
Goudsbloem	Calendula officinalis	10 ?	antiseptisch; wondhelend; tegen eczeem, schimmels en oog- en oorontstekingen
Klaproos (gewone)	Papaver rhoeas	45 ?	tegen pijnen en slapeloosheid
Kamille (echte)	Matricaria recutita	45 ?	kalmerend; tegen verkoudheid, slijmvliesontstekingen in keel, voorhoofdsholte, neus en maag
Look-zonder-look	Alliaria petiolata	overall	tegen eczeem, astma, bronchitis
Ridderspoor (giftig)	Delphinium consolida	44 ?	wondhelend; urinedrijvend
Vingerhoedskruid (gewoon) (giftig)	Digitalis purpurea	17 ?	urine-drijvend; bevordert doorbloeding hartspier; tegen hartkwalen en -zwakte
Zegekruid	Nicandra physalodes	29 ?	urinedrijvend

ZUIDVAK

<i>zuidzijde</i>	Hop	Humulus lupulus	Hennepfam. / Cannabaceae
<i>noordzijde</i>	Klimroos		
<i>noordzijde</i>	Passiebloem	Passiflora caerulea	Passiebloemfam. / Passifloraceeën

MIDDENVAK

<i>zuidzijde</i>	Kamperfoelie	Lonicera periclymenum	Kamperfoeliefam. / Caprifoliaceae
<i>zuidzijde</i>	Bosrank	Clematis vitalba	Ranonkelfam. / Ranunculaceae
<i>noordzijde</i>	Bosrank	Clematis vitalba	Ranonkelfam. / Ranunculaceae

NOORDVAK

<i>zuidzijde</i>	Schisandra	Schisandra chinensis	Schisandraceae
<i>noordzijde</i>	Bosrank	Clematis vitalba	Ranonkelfam. / Ranunculaceae

PLANTEN ZONDER MEDICINALE WERKING

Van oudsher komen in de Artsenijhof planten voor, die geen geneeskrachtige werking hebben. De desbetreffende (medio 2012 aanwezige) planten staan hieronder vermeld. Sommige daarvan worden gehandhaafd, omdat ze kleurstoffen bevatten of omdat ze een beschermde status genieten. De andere werden jarenlang gedoogd, omdat ze bijdragen aan een kleurrijke aanblik van de hof. De laatste categorie wordt echter de komende jaren geleidelijk vervangen worden door nieuwe, wel medicinale planten.

NAAM	LATIJNSE NAAM	VAK	OPMERKING
Akeleiruit	Thalictrum aquifolium	16	kleurstof: lila wit
Akkerklokje (Rapunzelklokje)	Campanula rapunculoïdes	15	
Augurkenboompje	Decaisnea fargesii	26	
Boksbaard (Geitenbaard)	Aruncus dioicus	58, 73	
Breedbladig klokje	Campanula latifolia	31	
Cosmea	Cosmos sulphureus	61	kleurstof: oranje
Japane anemoon	Anemona japonica cv	59	
Kaardebol (kleine)	Dipsacus pilosus	35	beschermde plant
Muskuskruid	Adoxa moschata	17	
Naaldvaren (zachte)	Polystichum setiferum	19/20, 27	
Roos	Rosa gallica ssp. complicata	25	
Schildblad	Darmera peltata	16/17	
Wespenorchis (breedbadige)	Epipactus helleborine	45	beschermde plant